

בבית המשפט המחוזי

בתל-אביב

בעניין:

ת.א.

בש"א

לוי אור דנינו, ת.ז. 300674819

מרח' הנביאים 5, בת-ים

המבקש

ע"י ב"כ עו"ד יוחי גבע ואו אמיר ישראלי,
מדרך ז'בוטינקי 5 (בית אבגד), רמת-גן, 52520
טל: 03-7518477, פקס: 03-7518635

- נגד -

סלטי שמיר 2006 בע"מ ח"פ 513789818

מאזה"ת ברקן, ת"ד 5, ברקן

המשיבה

בקשה לאישור תובענה ייצוגית

המבקש מתכבד בזאת, להגיש לבית המשפט הנכבד, בד בבד עם הגשת התביעה העיקרית בתיק דנן ("התביעה"), בקשה לאישור התביעה כייצוגית לפי הוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות").

- כתב התביעה מצ"ב כנספח "א" לבקשה זו.

- תצהיר המבקש, מר לוי אור דנינו מצ"ב כנספח "ב" לבקשה זו.

א. מבוא :

1. תביעה זו – והבקשה לאשרה כייצוגית – עניינה במקרה בוטה ביותר של הפרת חובה חקוקה, הטעיה ומרמה.
2. מסתבר, כי המשיבה, אשר מייצרת ומשווקת סלטי חומוס, טחינה, כרוב וסלטים שונים רבים, ייצרה ושיווקה את מוצריה הרבים בשנת 2007, מבלי שכלל היה בידיה רישיון יצרן מאת משרד הבריאות **וזאת בשל העדרה של תכנית סניטרית במפעל!!**
3. לכל ידוע, כי למזון ולתזונה יש השפעה ישירה על בריאות הציבור, על תחלואה וכן על תמותה. למשל, על-פי הערכות בארה"ב בכל שנה 76 מיליון בני-אדם חולים, 325,000 איש נזקקים לאשפוז ו-5,000 איש מתים בשל מחלות הנגרמות מזיהומים מסוגים שונים שמקורם במזון.
4. תעשיית המזון היא תעשייה מרכזית מאוד במדינות העולם ובתוך כך בישראל. על-פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2005 היו בישראל 2,582 מפעלים לייצור מזון (בממוצע, לא כולל משקאות), שהם כ-12.5% ממפעלי התעשייה בישראל באותה שנה.
5. מנתוני איגוד תעשיות המזון בישראל עולה כי מכירות תעשיית המזון בישראל נאמדו בשנת 2008 ב-56.1 מיליארד ש"ח (כ-15.5 מיליארד דולר) – 52.9 מיליארד ש"ח ממכירות לשוק המקומי ו-3.2 מיליארד ש"ח ממכירות ליצוא.
6. התפתחותו והתרחבותו של שוק המזון, על כל מרכיביו, מציבות בפני מדינת ישראל, אתגר שעיקרו דאגה לאיכות ולבטיחות של המזון לשם מניעת סיכוני תחלואה ותמותה.
7. בעקבות החלטת הממשלה בשנת 1966, הוקם בשנת 1968 במשרד הבריאות השירות לפיקוח על המזון, עליו הוטלו רוב תפקידי המשרד בתחום הפיקוח על טיב המזון וכן רוב התפקידים שהיו בידי משרד התעשייה והמסחר בשנים אלה, אולם שירות זה לא הוקם כשירות מזון לאומי. במהלך השנים שונה שם השירות ל"שירות המזון הארצי", והוא אחראי לפיקוח על המזון בארץ בכל היבטיו. כפי שהגדיר זאת משרד הבריאות, "האחריות מתחילה לאחר הקטיף, השחיטה, קבלת החלב מהמחלבה, לאחר מיון הביצים, לאחר הדיג ומזון מיובא ועד צריכתו".
8. מטרת השירות היא להגן על בריאות הציבור על-ידי פיקוח על מזון המיוצר בישראל ועל מזון המיובא למדינה ולהיות הסמכות העליונה בקביעת מדיניות המזון בישראל. מטרה זו מכתובה פעילות במגוון תחומים, כדלקמן: קביעת מדיניות פיקוח; הכנת תקנות, צווים, הנחיות וכדומה לביצוע על-ידי לשכות הבריאות, הנפות ומעברי הגבול; קביעה ויישום של שיטות פיקוח בייצור ובשיווק של מזון; מתן אישור מוקדם לייבוא מזון; פיקוח על הובלת מזון מהחי; הפעלת מערך פיקוח וטרינרי בלתי תלוי במפעלי בשר ודגים; פיקוח על מפעלי מזון ועסקי מזון; ביצוע סקרים ומחקרים; הדרכת עובדים; גיבוש מידע מקצועי; קיום יחסי גומלין עם גופים שונים בארץ ובחוץ-לארץ; מסירת מידע לציבור הרחב.
9. תפקידי שירות המזון במחוזות הם בין היתר בדיקת תהליכי ייצור במפעלים, ביקור במפעלים לקראת חידוש רישיון ליצרן, פיקוח ונטילת דוגמאות של מוצרי מזון וחומרי גלם במפעלים ובנקודות המכירה, הנפקת רשיונות

יצרן, בדיקה וחקירה של תלונות בדבר טיב מוצרי המזון. עובדי הפיקוח במחוזות ובנפות כפופים למהנדס המזון המחוזי ולמפקח המחוזי על המזון, שכפופים מקצועית לשירות המזון וכפופים מינהלית לרופא המחוז או לרופא הנפה.

10. אחד מתפקידיו המרכזיים של שירות המזון הוא רישוי יצרני מזון. צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי לפי חיקוק אחר), התשל"ד-1974, קובע כי יצרן מזון חייב ברשיון לייצור מזון כתנאי לקבלת רשיון עסק.

11. רשיון לייצור מזון ניתן מכוח צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצורו והחסנתו), התשכ"א-1960, המסמיך את מנהל שירות המזון והרופאים המחוזיים להנפיק רשיון לייצור מזון, לחדשו ואף לבטלו. הצו מגדיר יצרן "אדם העוסק, בין בעצמו ובין על-ידי אחרים, בייצורו של מצרך או בשינויו מבחינת הצורה, הטיב, האיכות או מכל בחינה אחרת, או העוסק באריזתו או במזיגתו".

12. היחידות האזוריות מטפלות בבקשות לקבלת רשיון וממליצות לפני הרופא המחוזי על הנפקת רשיונות וחדושם, על-פי ביקורות שהן עורכות במפעלים. הרשיון ניתן לתקופה של שנה, ואחריה יש לחדשו.

13. חלק מהדרישות למתן רישיון לייצור מזון, מותנות באישור תוכנית סניטרית, וכן בתנאים תברואתיים לפי קובץ תקנות 2844 על תיקונו.

14. המשיבה ייצרה ושיווקה את המזון אותו ייצרה בפעלה באזה"ת ברקן, עת לא היה בידיה רישיון ייצור, החל מיום 1.2.07 ועד לסוף שנת 2007 (להלן: "התקופה הרלוונטית"). המשיבה ייצרה ושיווקה את המזון, את היא פועלת במודעות מלאה, ומתוך ידיעה כי אין בידיה רישיון לייצור מזון, בשל העדר תכנית סניטרית, ולמרות זאת ייצרה היא את הסלטים שלה, ושיווקה היא אותם לממכר הצרכנים. המשיבה אף לא טרחה ליידע את צרכניה כי המוצרים משווקים ללא תכנית סניטרית כאמור.

15. המבקש היה צרכן של מוצרי המשיבה, למינהן, ורכש הוא לשימוש ביתו, סלטים שונים, בתקופה הרלוונטית.

16. באחרונה, הוברר למבקש כי למרות שהמשיבה ייצרה ושיווקה את מוצריה, הרי שהחל מיום 1.2.07, לא היה בידיה כלל רישיון לייצור מזון, בשל העדר תכנית סניטרית במפעל הייצור, ובכך, הפרה היא את הוראות צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצורו והחסנתו), התשכ"א – 1960, וכן את הוראות תקנות רישוי עסקים (תנאים תברואתיים לעסקים לייצור מזון), תשל"ב-1972. מילים אחרות, המשיבה פעלה בניגוד מוחלט לדין.

17. מצב דברים זה אין לקבל: על ביהמ"ש הנכבד להוקיע סוג חמור וחסר תקדים זה של הפרת חובה חקוקה, ולהורות למשיבה לפצות את ציבור לקוחותיה בגין הנזק שנגרם להם, כמו גם בגין הפגיעה באוטונומיה של הפרט.

אך זה כללם של דברים ולהלן פירוטם:

ב. הצדדים

18. המשיבה, חברה פרטית, ובין שאר עיסוקיה, מייצרת ומשווקת היא מגוון של סלטים למינהן, כגון, חמוס, טחינה, כרוב ואח', נשוא תובענה זו.

- דף פרטי המשיבה באתר משרד המשפטים מצ"ב כנספח "ג" לבקשה זו.

- דף רלוונטי מאתר האינטרנט של המשיבה שהופק ביום 28.7.09 ובו מתהדרת המשיבה כי איכות מוצריה במקום הראשון וכי היא "עושה כבוד" ללקוחותיה אשר הנם "במרכז כל פעילותה" מצ"ב כנספח "ד" לבקשה זו.

19. המבקש היה צרכן של מוצרי המשיבה, למינהם, ורכש הוא לשימוש ביתו, סלטים שונים, בתקופה הרלוונטית.

ג. רקע עובדתי

20. לכל ידוע, כי למזון ולתזונה יש השפעה ישירה על בריאות הציבור, על תחלואה וכן על תמותה. למשל, על-פי הערכות בארה"ב בכל שנה 76 מיליון בני-אדם חולים, 325,000 איש נזקקים לאשפוז ו-5,000 איש מתים בשל מחלות הנגרמות מזיהומים מסוגים שונים שמקורם במזון.

21. תעשיית המזון היא תעשייה מרכזית מאוד במדינות העולם ובתוך כך בישראל. על-פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2005 היו בישראל 2,582 מפעלים לייצור מזון (בממוצע, לא כולל משקאות), שהם כ-12.5% ממפעלי התעשייה בישראל באותה שנה.

22. מנתוני איגוד תעשיות המזון בישראל עולה כי מכירות תעשיית המזון בישראל נאמדו בשנת 2008 ב-56.1 מיליארד ש"ח (כ-15.5 מיליארד דולר) – 52.9 מיליארד ש"ח ממכירות לשוק המקומי ו-3.2 מיליארד ש"ח ממכירות ליצוא.

23. התפתחותו והתרחבותו של שוק המזון, על כל מרכיביו, מציבות בפני מדינת ישראל, אתגר שעיקרו דאגה לאיכות ולבטיחות של המזון לשם מניעת סיכוני תחלואה ותמותה.

24. בעקבות החלטת הממשלה בשנת 1966, הוקם בשנת 1968 במשרד הבריאות השירות לפיקוח על המזון. הוטלו עליו רוב תפקידי המשרד בתחום הפיקוח על טיב המזון וכן רוב התפקידים שהיו בידי משרד התעשייה והמסחר בשנים אלה, אולם שירות זה לא הוקם כשירות מזון לאומי. במהלך השנים שונה שם השירות ל"שירות המזון הארצי", והוא אחראי לפיקוח על המזון בארץ בכל היבטיו. כפי שהגדיר זאת משרד הבריאות, "האחריות מתחילה לאחר הקטיף, השחיטה, קבלת החלב מהמחלבה, לאחר מיון הביצים, לאחר הדיג ומזון מיובא ועד צריכתו".

25. מטרת השירות היא להגן על בריאות הציבור על-ידי פיקוח על מזון המיוצר בישראל ועל מזון המיובא למדינה ולהיות הסמכות העליונה בקביעת מדיניות המזון בישראל. מטרה זו מכתובה פעילות במגוון תחומים, כדלקמן:

קביעת מדיניות פיקוח; הכנת תקנות, צווים, הנחיות וכדומה לביצוע על-ידי לשכות הבריאות, הנפות ומעברי הגבול; קביעה ויישום של שיטות פיקוח בייצור ובשיווק של מזון; מתן אישור מוקדם לייבוא מזון; פקוח על הובלת מזון מהחי; הפעלת מערך פיקוח וטרינרי בלתי תלוי במפעלי בשר ודגים; פיקוח על מפעלי מזון ועסקי מזון; ביצוע סקרים ומחקרים; הדרכת עובדים; גיבוש מידע מקצועי; קיום יחסי גומלין עם גופים שונים בארץ ובחוץ-לארץ; מסירת מידע לציבור הרחב.

26. תפקידי שירות המזון במחוזות הם בין היתר בדיקת תהליכי ייצור במפעלים, ביקור במפעלים לקראת חידוש רשיון ליצור, פיקוח ונטילת דוגמאות של מוצרי מזון וחומרי גלם במפעלים ובנקודות המכירה, הנפקת רשיונות יצרן, בדיקה וחקירה של תלונות בדבר טיב מוצרי המזון. עובדי הפיקוח במחוזות ובנפות כפופים למהנדס המזון המחוזי ולמפקח המחוזי על המזון, שכפופים מקצועית לשירות המזון וכפופים מינהלית לרופא המחוז או לרופא הנפה.

27. אחד מתפקידי המרכזיים של שירות המזון הוא רישוי יצרני מזון. צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי לפי חיקוק אחר), התשל"ד-1974, קובע כי יצרן מזון חייב ברשיון לייצור מזון כתנאי לקבלת רשיון עסק.

28. רשיון לייצור מזון ניתן מכוח צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצורו והחסנתו), התשכ"א-1960, המסמיך את מנהל שירות המזון והרופאים המחוזיים להנפיק רשיון לייצור מזון, לחדשו ואף לבטלו. הצו מגדיר יצרן "אדם העוסק, בין בעצמו ובין על-ידי אחרים, בייצורו של מוצר או בשינויו מבחינת הצורה, הטיב, האיכות או מכל בחינה אחרת, או העוסק באריזתו או במזיגתו".

29. היחידות האזוריות מטפלות בבקשות לקבלת רשיון וממליצות לפני הרופא המחוזי על הנפקת רשיונות וחידושם, על-פי ביקורות שהן עורכות במפעלים. הרשיון ניתן לתקופה של שנה, ואחריה יש לחדשו.

30. חלק מהדרישות למתן רישיון לייצור מזון, מותנות מאישור תוכנית סניטרית, וכן בתנאים תברואתיים לפי קובץ תקנות 2844 על תיקוניו.

31. בהתאם לאמור באתר האינטרנט של משרד הבריאות, בכתובת www.health.gov.il, נדרש מפעל המבקש לקבל רישיון יצרן לעמוד במספר רב של קריטריונים מחמירים:

א. המצאות תכנית סניטרית עדכנית מאושרת של המפעל.

ב. ביקורות ללא ליקויים משמעותיים והמלצת מפקח.

ג. בדיקות מעבדה ללא ממצא פתולוגי.

ד. ביצועי נהלי אבטחת איכות.

- העתק דף רלוונטי מאתר משרד הבריאות מצ"ב **כנספת "ה"** לבקשה זו.

32. יאמר, כי תוקף מתן הרישיון, הנו לשנה אחת בלבד. עת מסתיימת תקופה זו, הרי שעל היצרן לפנות למנהל להוכיח כי המפעל זכאי לקבל רישיון לעוד תקופה בת שנה, והכל בכפוף לתנאים דלעיל.

- העתק דף הנחיות לקבלת רישיון יצרן מצ"ב כנספח "ו" לבקשה זו.
 - העתק דף רלוונטי מאתר משרד הבריאות בדבר עיקרי הדרישות הבסיסיות למפעלים לייצור מזון מצ"ב כנספח "ז" לבקשה זו.
 - העתק דף רלוונטי מאתר משרד הבריאות בדבר הסבר על הליך קבלת רישיון יצרן למפעלי מזון מצ"ב כנספח "ח" לבקשה זו.
 - העתק דוגמא לרישיון יצרן מצ"ב כנספח "ט" לבקשה זו.
33. המבקש, רכש וצרך בתקופה הרלוונטית, סלט חומוס 400 גרם, סלט טחינה 400 גרם וסלט כרוב אדום 400 גרם, המיוצרים ע"י המשיבה.
- העתק פרטים בדבר מוצרי המשיבה מצ"ב כנספח "י" לבקשה זו.
34. כאמור באחרונה, הוברר למבקש כי למרות שהמשיבה ייצרה ושיווקה את מוצריה, הרי שהחל מיום 1.2.07, לא היה בידיה כלל רישיון לייצור מזון, בשל העדר תכנית סניטרית במפעל הייצור, ובכך, הפרה היא את הוראות צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון), ייצורו והחסנתו), התשכ"א – 1960, וכן את הוראות תקנות רישוי עסקים (תנאים תברואתיים לעסקים לייצור מזון), תשל"ב -1972. מילים אחרות, המשיבה פעלה בניגוד מוחלט לדין.
35. בסיוור באינטרנט, גילה המבקש לאחרונה, כתבה מיום 26.4.07, באתר האינטרנט YNET בה נכתב כי המשיבה מייצרת ומשווקת מזון, ללא רישיון ייצור ממשרד הבריאות.
36. בכתבה זו, התראיין, מנכ"ל מפעל המשיבה דאז, מר עמי גיא, אשר אמר בין היתר :
- "משרד הבריאות דורש מאיתנו מתקן סניטציה שיופעל באישור המועצה, ואילו המועצה מעכבת את אישור המתקן. אני לא מוכן להשקיע 300 אלף דולר בהקמת מתקן שאחר כך יפרקו לי. אנחנו מנהלים משא ומתן עם המועצה על הנושא, ואני משוכנע שהבעיה תיפתר בקרוב. ייתכן שהפיתרון יהיה המשך המצב הקיים, באישור הרשויות, כיוון שהמצב הקיים תקין מבחינה בריאותית".**
- העתק הכתבה מצ"ב כנספח "יא" לבקשה זו.
37. למקרה האמור דלעיל, הבין המבקש, כי המשיבה הפרה חובתה החקוקה כלפיו, עת ייצרה ומכרה את מוצריה, בתקופה הרלוונטית, מוצרים מאלו שהמבקש רכש וצרך, זאת מבלי שהיה בידיה רישיון ייצור מזון, ובכך הפרה היא את הדין.
38. מצב דברים זה אין לקבל: על ביהמ"ש הנכבד להוקיע סוג חמור וחסר תקדים זה של הפרת חובה חקוקה, ולהורות למשיבה לפצות את ציבור לקוחותיה בגין הנזק שנגרם להם, כמו גם בגין הפגיעה באוטונומיה של הפרט.

ד. הטיעון המשפטי

א. כללי

39. חוק תובענות ייצוגיות – שנכנס לתוקף בעת האחרונה – נועד להסדיר באופן ממצה את הדינים החלים על הגשת תביעות ייצוגיות בישראל.

40. המטרות שביסוד החוק מפורטות בו בסעיף 1, וכוללות בין השאר את המטרות של **"אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו"**, **"מימוש זכות הגישה לבית המשפט"**, **"מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין"** וכן **"עיהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות"**.

41. חוק תובענות ייצוגיות מתיר הגשת תביעה ייצוגית בעניינים המנויים בתוספת השניה לחוק, או בעניינים בהם נקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש תביעה ייצוגית. כאמור בסעיף 3(א) לחוק:

"לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית"

42. התוספת השניה לחוק כוללת רשימה של עילות בהן ניתן להגיש תביעה ייצוגית. לענייננו, העילות הקבועות סעיף 1 לתוספת היא הרלוונטית:

(1) "תביעה של צרכן כנגד עוסק, גם אם לא נכרתה ביניהם עסקה"

43. סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות קובע את רשימת הזכאים להגיש בקשה לאישור תביעה ייצוגית. לענייננו, רלוונטי סעיף 4(א)(1) לחוק:

"אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;"

44. כלומר, על מנת להיות זכאים להגיש בקשה לאישור תביעה ייצוגית, על מבקש להראות כי עומדת לו עילת תביעה באחד העניינים המנויים בתוספת השניה, וכן כי התביעה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי קבוצת התובעים.

45. וליישום לענייננו, על המבקש להראות כי עומדת לו עילת תביעה כנגד המשיבה, וכי עילת התביעה מעוררת שאלות משותפות של עובדה ומשפט לכלל חברי קבוצת התובעים.

46. בנוגע להוכחת הנזק, חוק תובענות ייצוגיות קובע כי די בהוכחת גרימה של נזק ברמה לכאורית. כאמור בסעיף 4(ב)(1) לחוק:

“בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן 1(א) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק.”

47. התנאים לאישור תביעה ייצוגית מנויים בסעיף 8(א) לחוק, הקובע כי:

8. (א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;
- (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
- (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב.

48. בהתאם להוראות שפורטו לעיל, הרי שהדיון משלב זה יחולק לשני שלבים. בשלב הראשון, נראה כי עומדת למבקש עילת תביעה אישית כנגד המשיבה, וכי נגרם לו לכאורה נזק. בשלב השני, נעמוד על התקיימות התנאים לאישור התביעה כייצוגית המנויים בסעיף 8 לחוק.

הפרת חובה חקוקה

49. יסודותיה של עולת הפרת חובה חקוקה מנויים בהוראות סעיף 63 לפקודת הנזיקין, המורה אותנו באופן הבא:

(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-

אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

50. לעוולת הפרת חובה חקוקה חמישה יסודות (ראה ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113, בעמ' 139): (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.

51. סעיף ההגדרות בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצורו והחסנתו), התשכ"א - 1960 קובע:

"מצרך" – אחד המצרכים המפורטים בתוספת לצו הפיקוח על המזונות (מצרכים בני פיקוח), התש"ח – 1948 או כל מזון שלא פורט באותה התוספת".

"יצרן" – אדם העוסק, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, בייצורו של מצרך או בשינויו מבחינת הצורה, הטיב, האיכות או מכל בחינה אחרת, או העוסק באריזתו או במזיגתו".

"רישיון" – רישיון שניתן לפי צו זה".

52. לענייננו, הפרה המשיבה את הוראות סעיף 2 (א) בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצורו והחסנתו), התשכ"א - 1960, הקובע תחת הכותרת "הגבלת הייצור והסחר" כלדלהלן:

2. (א) לא יעסוק אדם כיצרן, כסיטונאי, כמחסנאי או כסוכן, אלא לפי רישיון מאת המנהל ובהתאם לתנאי הרישיון".

- העתק הצו מצ"ב **כנספח "יב"** לבקשה זו.

- העתק קובץ תקנות 2844 מצ"ב **כנספח "יג"** לבקשה זו.

53. מהאמור דלעיל עולה, כי המשיבה הפרה את הוראות סעיף 2 לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצורו והחסנתו), התשכ"א – 1960.

54. איש לא יחלוק, כי מדובר בסעיפים שנועדו למנוע מכירת מוצרים אשר יוצרו ללא רישיון ייצור מזון, ובכך להגן על בריאות הצרכנים, ובכלל זאת על המבקש. מיותר לציין, כי הנזק אשר נגרם, כתוצאה מההפרות, נגרם בדיוק בצורה אותה נתכוון המחוקק למנוע.

55. לאור האמור, דלעיל, על המשיבה, להחזיר לציבור צרכניה, השבה מלאה, בגין המוצרים אותם ייצרה ומכרה, עת לא היה בידיה רישיון לייצור מזון, קרי בתקופה הרלוונטית שהנה מיום 1.2.07 ועד ליום 1.1.08.

56. נזקיו האישיים של המבקש מודגמים בטבלאות הבאות :

טבלה 1

מוצר	מחיר ממוצע של המוצר	גובה הנזק מערך 10% כל מוצר ומוצר
חומס מזרחי 400 גרם	8.90 ש"ח	8.90 ש"ח
טחינה 400 גרם	10.90 ש"ח	10.90 ש"ח
כרוב אדום 400 גרם	9.10 ש"ח	9.10 ש"ח

57. למען הזהירות בלבד, מעריך המבקש כי הוא רכש לפחות 2 אריזות מכל סוג סלט. המבקש מעמיד אפוא את תביעתו האישית בראש נזק זה על סך של 57.80 ש"ח.

58. בנוסף, סבל המבקש מפגיעה באוטונומיה של הרצון, ומרגשות שליליים הנלווים לכך דוגמת עוגמת נפש ורגשות כעס ומרמה. המבקש, שהינה בעל מודעות צרכנית גבוהה לצריכת מוצרים המיוצרים בתנאי ייצור סנטייריים, כמו גם המבוקרים ע"י רשויות הבריאות, רכש מוצרים של המשיבה, עת הוא בטוח בכך שלמשיבה יש רישיון לייצור מזון, ובפועל הוברר לו, כי למשיבה כלל לא היה רישיון לייצור מזון, ועל אחת כמה וכמה, בהתאם לאמור ע"י מנכ"ל המפעל דאז, בשל העדר תנאים סנטייריים, והיא למעשה פעלה בניגוד מוחלט לחוק, ייצרה ללא רישיון ומכרה את מוצריה, אשר מהם בסופו של דבר, המבקש רכש.

59. כתוצאה ממעשיה החמורים של המשיבה, נפגעה זכותו של המבקש לרכוש מוצרים המיוצרים בתנאים סנטייריים ראויים ובהתאם להוראות הדין – וזאת כחלק מזכותו של המבקש לבחור מה לצרוך וממה להימנע.

60. בע"א 1338/97 **תנובה נ' ראבי**, פד נז(1) 672, 682, נאמרו הדברים הבאים בידי כב' השופטת נאור :

כך קבעה באותו עניין כב' השופטת נאור :

הנזק הלא ממוני שהתובע טוען לו מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בר־פיצוי. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכאורה בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה למשל לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והתברר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא לא יסכין עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל

צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידאולוגיה שהוא מאמין בה כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן.

וכך קבעה כב' השופטת פרוקצ'יה (בפסקה 13 לפסק-דינה):

“בעניינינו מדובר בהוספת מרכיב לדבר מאכל תוך הפרת חובת התקן הרשמי בלא שהצרכן ידע את דבר קיומו של אותו מרכיב במזון שצרך ובמציאות דברים שבה אותו תוסף מזון איננו מזיק לבריאות. לשאלה באיזו מידה עוגמת נפש של צרכן במצב דברים זה היא בכחינת נזק הנובע ממהלכם הטבעי של הדברים, אין תשובה אחידה אשר קורצה מעור אחד. אכן עשויים להיות מצבים קיצוניים שבהם הטעיה לגבי מרכיביו של מוצר אכילה, גם כשאין בהם נזק בריאותי, עשויה להיות בעלת חשיבות מיוחדת לצרכן מהיבטים שונים, למשל מבחינה ערכית, מבחינת השקפת עולמו או עקב קיומה של העדפה מוגדרת למוצר בעל מרכיבים מסוימים לצורך השגת תכלית ספיציפית. כך למשל הצגת מוצר אכילה ככשר אף שאינו כשר, או הצגת מזון כמזון אורגני אף שאינו כזה, או הצגת מוצר כדל-שומן בעוד שלמעשה הוא רב-שומן – אלה עשויות במקרים מסוימים להוליד נזק לא ממוני שניתן לומר במידת ודאות כי הוא נגרם באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים כתוצאה ישירה מעוולת הנתבע. בסוג מקרים אלה מצויה בלב הצרכן העדפה ברורה ומוגדרת למוצר בעל אפיון מסוים – בין העדפה שמקורה בערכי דת והשקפת עולם, בין העדפה הנובעת מערכי טבעונות **ובין העדפה הבנויה על תכלית לשלוט בהיקף הקלוריות הנצרכות מהמזון, וכיוצא באלה עניינים**. פגיעה בהקשרים אלה בזכותו של הצרכן לבחור את המוצר הראוי בעיניו היא פגיעה ממשית בתחום העדפותיו כפרט, ונזקו הכללי מפגיעה זו אינו קשה להוכחה.

קיומה של העדפה מוגדרת וברורה של הצרכן לרכוש מוצר בעל איכויות מוגדרות עשוי לתת בידו כלי לגיטימי לתבוע את נזקו מהמשווק על הפרת חובתו שלא להטעותו לגבי תכונותיו של המוצר הנרכש. עילה מסוג זה עשויה במקרים מתאימים גם להצדיק תובענה ייצוגית אשר את בני קבוצתה, השותפים לתובענה, ניתן להגדיר בלא קושי מיוחד. אולם המקרה שלפנינו הוא שונה, והתשובה לו קשה ומורכבת יותר.”

61. עקב הפרת החובה החקוקה, סבל המבקש מפגיעה באוטונומיה ונפגמה יכולתו להכריע בדבר הרכב מזונותיו, מה לצרוך וממה להימנע.
62. המבקש מעריך את הפגיעה באוטונומיה בסך של 100 ₪.

הפרת חובות הקבועות בחוק הגנת הצרכן

63. המבקש יטען כי המשיבה הפרה את הוראת סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן:

“לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה - העלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה (להלן - **הטעיה**); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים בעסקה:

(1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;

- .
- (4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם ;
- (5) דרכי הטיפול בנכס ;

- .
- .
- (10) החסות, העידוד או ההרשאה שניתנו לייצור הנכס או למכירתו או למתן השירות ;
- (11) התאמתו של הנכס או השירות לתקן, למיפרט או לדגם ;

- .
- .
- (14) חוות דעת מקצועית או תוצאות של בדיקה שניתנו לגבי טיב הנכס או השירות, מהותם, תוצאות השימוש בהם, והסיכונים הכרוכים בהם ;

(19) היות העסקה שלא במהלך עסקים.

64. לענייננו, מדובר בהטעיה חמורה במעשה ובמחדל בעניין מהותי לעסקה : מדובר בהטעיה לגבי טיב המוצר ; מדובר בהטעיה ביחס לסיכונים הכרוכים במוצר, בהעדר תנאים סניטריים הולמים ; מדובר בהטעיה ביחס להרשאה (או ליתר דיוק – העדרה) למכירת המוצר ; מדובר בהטעיה ביחס להתאמתו של המוצר לתקנים ; מדובר בהטעיה ביחס לבדיקה שערכו הרשויות הרלוונטיות ביחס לטיבם של המוצרים ; מדובר בהטעיה ביחס להיותה של העסקה שלא במהלך עסקים (בהעדר רשיון יצרן).

65. לו ידע המבקש כי מוצרי המשיבה נמכרו ללא רשיון יצרן, הוא היה נמנע מלרכשם מלכתחילה, והיה רוכש מוצרים מתוצרת אחרת. כתוצאה ממעשה ההטעיה, נגרמו למבקש הנזקים המפורטים בקשר עם עוולת הפרת חובה חקוקה.

66. כמו כן, הפרה המשיבה את הוראת סעיף 4 לחוק הגנת הצרכן הקובעת באופן הבא :

חובת גילוי לצרכן (תיקון : תשמ"ח)

(א) עוסק חייב לגלות לצרכן -

- (1) כל פגם או איכות נחותה או תכונה אחרת הידועים לו, המפחיתים באופן משמעותי מערכו של הנכס ;
 - (2) כל תכונה בנכס המחייבת החזקה או שימוש בדרך מיוחדת כדי למנוע פגיעה למשתמש בו או לאדם אחר או לנכס תוך שימוש רגיל או טיפול רגיל ;
 - (3) כל פרט מהותי לגבי נכס שקבע השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת ;
- אולם תהא זו הגנה לעוסק אם הוכיח כי הפגם, האיכות או התכונה או הפרט המהותי בנכס היו ידועים לצרכן.

67. לענייננו, נמכרו המוצרים בהעדר רשיון יצרן בשל העדרה של תכנית סניטרית. מיותר לציין, כי בנסיבות אלו קיים פגם מהותי בהליך ייצורו של המוצר ובמוצרים עצמם וכי מדובר בפגם מהותי המוריד מאיכותם ומטיבם של המוצרים.

ה. התקיימות התנאים לאישור התביעה כייצוגית

68. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי :

9. (א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה :

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה ;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין ;
- (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה ;
- (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב.

69. להלן נעמוד על התקיימות תנאים אלו כסדרם.

70. יובהר ראשית, כי בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות תפקידו של בית המשפט הנכבד הוא להגדיר את קבוצת התובעים, כאמור בסעיף 10(א) לחוק בו מצויין כי "אישר בית המשפט תובענה ייצוגית, יגדיר בהחלטתו את הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה".

71. המבקש יטען, כי על קבוצת התובעים לכלול את כלל הצרכנים, שרכשו מי ממוצרי המשיבה, החל מיום 1.2.07 ועד ליום 1.1.08 ובסה"כ 11 חודשים.

72. מראש יצויין כי אין זה בחובתו של המבקש להעריך במדויק את גודל הקבוצה ואת סכום ההשבה המבוקש לכלל חברי הקבוצה, דבר שניתן יהיה לגלות במדויק רק לאחר חשיפת נתוני השיווק ע"י המשיבה.

73. בהתאם לידוע למבקש, הרי ששוק הסלטים הארוזים מכר בשנת 2006 בסך של 588 מליון ₪, ובשנת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 320 מליון ₪.

74. מכאן ניתן להניח, כי בממוצע, אחז שוק הסלטים הארוזים בשנת 2007, בסך של 614 מליון ₪.

75. בהתאם לידוע למבקש, הרי שבשנת 2007 אחזה המשיבה בפלח שוק של 3.6%, עת בשנת 2008 אחזה היא בפלח שוק של 6.4%. לצורך הדיון, נניח כי בשנת 2007, אחזה המשיבה בפלח שוק של 5% מכלל השוק, קרי מכרה היא בשנת 2007 בסך שך 30.7 מליון ₪.

76. היות והתקופה הרלוונטית לתובענה הנה בת 11 חודשים בשנת 2007, הרי שסכום ההשבה הנדרש מהמשיבה להשיב לצרכנים הנו 28.14 מליון ₪.

- מצ"ב העתק כתבות מהעיתון גלובס בדבר המשיבה **כנספח "יד-1" – "יד-2"** לבקשה זו.
77. זאת ועוד, בהנחה שמרנית במיוחד כי בתקופה הרלוונטית (11 חודשים) צרכו את המוצרים כ-50,000 איש אשר נפגעה האוטונומיה שלהם, הרי שעל המשיבה לפצות את חברי הקבוצה בסך 5,000,000 ש"ח בגין הפגיעה באוטונומיה.
78. התנאי הראשון לאישור התביעה הייצוגית הינו כי התובענה מעוררת שאלות משותפות – לכלל חברי הקבוצה – של עובדה ומשפט.
79. לענייננו, איש לא יחלוק כי התובענה מעוררת שאלות רבות המשותפות לכלל חברי הקבוצה, שכן:
- (א) המשיבה הפרה כלפי כלל חברי הקבוצה את הוראות צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצור והחסנתו), התשכ"א – 1960.
- (ב) כלל הצרכנים שרכשו המוצרים, הניחו כי למשיבה יש רישיון לייצור מזון בתקופה הרלוונטית.
- (ג) נפגעה האוטונומיה של חברי הקבוצה.
80. התנאי השני הוא כי התובענה הייצוגית היא הדרך ההוגנת והיעילה להכריע בסכסוך בנסיבות העניין.
81. בהקשר זה, מן הראוי לחזור ולציין המטרות שביסוד חוק תובענות ייצוגיות, המפורטות בו בסעיף 1, וכוללות בין השאר את המטרות של **'אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו'**, **'מימוש זכות הגישה לבית המשפט'**, **'מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין'** וכך **'ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות'**.
82. לענייננו, יש באישור התביעה הייצוגית כדי להגשים את המטרות שצוינו לעיל בכללותן.
83. ראשית, יש בהגשת תביעה ייצוגית זו בכדי לתרום משמעותית להרתעת המשיבה – ומעוולים כדוגמתה – מלפגוע בצורה חמורה בציבור במקרים כדוגמת המקרה נשוא תובענה זו.
84. הצורך בהרתעה מתחזק לאור החשיבות שבמניעת התופעה החמורה, של אי מילוי אחר הוראות החוק בייצור מזון.
85. שנית, תובענה זו היא הכרחית על מנת לממש את זכאותם לפיצוי של חברי הקבוצה כלפי המשיבה.
86. בסכום התביעה האישית, העומד על מאות בודדות של שקלים, אין די על מנת לתמרץ תובע לפתוח בהליך משפטי מורכב ומסובך כנגד גופים עוצמתיים במיוחד כדוגמת המשיבה, וראה בהקשר זה את הדברים שנאמרו ברע"א 4556/94 **טצת ואח' נג' זילברשץ ואח'**, פ"ד מט (5) 774, בעמ' 784.

87. לעניין הייצוג ההולם, הרי שהמבקש הינו בעל אמצעים כלכליים הנדרשים לשם ניהול ההליך. המבקש ייוצג ע"י עוה"ד הח"מ, המבטיחים להעמיד לרשות הקבוצה ייצוג משפטי ככל שיידרש על מנת לממש את זכויות החברים בקבוצה כלפי המשיבה.

הח"מ, הינם עו"ד עתירי נסיון בתחום התובענות הייצוגיות ובפרט בתחום התובענה הייצוגית הצרכנית.

88. לעניין דרישת תום-הלב, הרי שתביעה זו הוגשה בתום-לב בידי המבקש, אשר נפגע בצורה קשה ממעשיה של המשיבה, ומעוניין לזכות בפיצוי המגיע לו, וכן לפעול על מנת להרתיע את המשיבה מפני מעשים דומים בעתיד.

ו. על הסעדים המגיעים לכלל חברי הקבוצה

89. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר למבקש לתבוע בשמם את של חברי הקבוצה את הסעדים המוערכים בשלב זה, כמפורט לעיל, באופן הבא:

השבה של סך של 28.14 מיליון ש"ח.

פיצוי בסך 5 מיליון ש"ח בגין הפגיעה באוטונומיה.

ז. סיכום

90. תביעה זו – והבקשה לאשרה כייצוגית – עניינה במקרה בוטה ביותר של הפרת חובה חקוקה.

91. מסתבר, כי המשיבה, אשר מייצרת ומשווקת סלטי חומוס, טחינה, כרוב וסלטים שונים רבים, ייצרה ושיווקה את מוצריה הרבים בשנת 2007, מבלי שכלל היה בידיה רישיון יצרן מאת משרד הבריאות.

92. מכל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד:

(א) לאשר למבקשת לנהל תובענה כייצוגית בשמם של חברי הקבוצה, בהתאם להגדרתה לעיל, ולחייב את המשיבה לשלם לקבוצה סך של 33,140,000 ש"ח.

(ב) להורות על פסיקת גמול מיוחד למבקש.

(ג) להורות על תשלום שכר טרחת עורך-דין לעורכי-הדין המייצגים באחוזים מתוך הקרן בהתאם לשיקול דעתו של ביהמ"ש הנכבד וכן על תשלום הוצאות משפט.

יוחי גבע, עו"ד

אמיר ישראלי, עו"ד

ב"כ המבקש